

0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerinin Tanılanması*

- Yrd. Doç. Dr. Dilek ÖZMEN*
- Yrd. Doç. Dr. Dilek ERGİN**
- Öğr. Gör. Nesrin ŞEN**
- Arş. Gör. Aynur (ÇAKMAKÇI) ÇETİNKAYA*

Özet

Araştırma, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemlerini belirlemek amacıyla planlanmış, tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Çalışma Manisa'da bulunan 7 No'lu Sağlık Ocağına her hangi bir nedenle başvuran, 0-6 yaş grubu çocuğu olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 200 çocuğun annesi ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında 20 soruluk sosyo-demografik bilgi formu ve "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada çocukların % 15.5'inin her hangi bir ev kazası geçirdiği, ev kazası geçiren çocukların %62.2'sinin erkek olduğu ve en sık geçirilen ev kazasının %48.3 ile düşmeler olduğu saptanmıştır. Annelerin ölçekten aldıkları puan ortalaması 76.92+12.45'dir. Yapılan analizlerde; annenin yaşının 27'den büyük, ailedeki çocuk sayısının 3 ve üzerinde, çocuğun 17 aydan büyük olması ve çocuğun ev kazası geçirmiş olması durumunda annelerin ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (p<0.05). Sonuç olarak; annelerin ev kazalarını önlemeye yönelik alınacak güvenlik önlemleri konusunda yetersiz oldukları saptanmıştır. Konu ile ilgili kapsamlı eğitim programlarının geliştirilmesine ve uygulanmasına gereksinim bulunduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ev kazaları, çocuklar, anneler, güvenlik önlemleri.

Abstract

To Identify Safety Measures Of Mothers of Children Aged Between 0 and 6 Years Against Home Accidents

The purpose of this study was to identify safety measures of mothers of children aged between 0 and 6 years against home accidents. This descriptive study was conducted among 200 mothers of children aged between 0 and 6 years who attended to 7th Primary Healthcare Unit in Manisa. Data were obtained by applying a 20 item socio-demographic questionnaire and "Scale for Mother's Identification of Safety Measures Against Home Accidents for Children of 0-6 Years Age Group". In this study it has been seen that 15.5 % of children suffered at least one accident at home, 62.2 % of children were boys and 48.3 % of the home accidents were falls. The mean score of the scale of the mothers' was 76.92+12.45. In data analysis it has been found that the mean score of scale of mother's is higher (p<0.05) if mothers' age is over than 27 years, the number of child is 3 or more than 3 in family, child's age is over than 17 months and child had previous home accident. As a conclusion it has been determined that mothers are insufficient about to prevent safety measure against home accidents. There is a need to develop and apply comprehensive education programs.

Key Words: Home accidents, children, mothers, safety measures.

*Celal Bayar Üniversitesi Manisa Sağlık Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı.

** Celal Bayar Üniversitesi Manisa Sağlık Yüksekokulu Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.

* "III. Temel Sağlık Hizmetleri Sempozyumu, Mayıs 2005, Manisa (Poster Bildiri olarak sunulmuştur)."

Giriş

Bir konutun içinde ya da ona ait çevrede meydana gelen kazalara ev kazaları denir. Ev kazaları yaralanma, sakatlanma ve ölüme yol açabileceği için önemli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmaktadır. Ev kazalarında çocuklar, yaşlılar ve fizik, mental veya sosyal özürliüler en önemli üç risk grubunu oluşturur (Bertan ve Güler 1995, Dirican ve Bilgel 1993). Çocuklar, tehlikelerin bilincinde olmamaları, çevresel risklere duyarlı ve açık olmaları, bulma ve öğrenme konularında meraklı olmaları gibi nedenlerle ev kazaları açısından yüksek riske sahiptirler (Bertan ve Güler 1995). Özellikle okul öncesi dönemde evde olan çocuklar ev kazaları ile daha çok karşı karşıya kalmaktadır. Amerika'da yapılan bir çalışmada tüm çocukluk çağı kazalarının üçte ikisinin, beş yaş ve altındaki çocukların karşılaştığı kazaların ise %91'inin evde olduğu saptanmıştır (Ulukol 2004). Türkiye'de ev kazalarına ilişkin kesin bir sayı olmamakla birlikte, yapılan araştırmalara göre; tüm kazaların %18-25'ini ev kazalarının oluşturduğu belirlenmiştir (Altundağ ve Öztürk 2004). Ülkemizdeki Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) nün 2001 yılı kayıtlarına göre de; 1-4 yaş grubu çocuk ölüm nedenleri arasında kazalar 4. sırada yer almaktadır. Sağlık Bakanlığının yaptığı bir araştırmaya göre de son 5 yılda 120 bin çocuk ev kazası sonucu hastaneye getirilmiş ve bunların 2 bini hayatını kaybetmiştir (Özcebe 2005).

Ev kazalarının tipleri ve sıklıkları çocukların yaşlarına göre farklılık göstermektedir. Beş yaş altı çocuklarda en fazla yaralanmaya neden olan ev kazaları sırasıyla düşmeler, yanıklar, zehirlenmelerdir (Ulukol 2004, Dirican ve Bilgel 1993). Kazaların tipi ne olursa olsun; yapılan çalışmalarda, ev kazalarının bazen çevredeki olumsuz durumlardan, bazen de hatalı davranışlardan fakat genellikle bu iki durumun birleşmesinden ileri geldiğini bildirilmektedir (Çınar ve Görak 2003).

Çocuklar kendilerini kazalardan koruyamadıklarından, kazalar açısından emniyetli ortamlarda yaşamaları, koruyucu önlemlerin alınması ve yaşam alanlarının güvenliğinin denetlenmesi erişkinlerin

sorumluluğudur (Ulukol ve ark. 2005). Bu sorumluluk da çoğu zaman çocukla daha çok birlikte olan annenin sorumluluğudur.

Amaç

Bu çalışma, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin, ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemlerini belirlemek amacıyla planlanmış, tanımlayıcı bir çalışmadır

Yöntem

Çalışma, Manisa İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı 7 No'lu Sağlık Ocağı'na her hangi bir nedenle başvuran, 0-6 yaş grubu çocuğu olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 200 çocuğun annesi ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, 15 Kasım 2003 - 30 Mart 2004 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmaya başlamadan önce Manisa İl Sağlık Müdürlüğü'nden yazılı izin alınmıştır. Annelere de veri toplama işlemine başlamadan önce çalışma hakkında bilgi verilmiş ve sözlü onamları alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak; sosyo-demografik bilgi formu ve "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından bu araştırma için oluşturulan sosyo-demografik bilgi formu 20 sorudan oluşmaktadır. "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" ise 34 olumlu, 6 olumsuz ifade içeren 40 maddeli (örnek madde 1: Banyo ve tuvalet zeminini kuru tutmaya özen gösteririm, örnek madde 2: Mobilya seçerken keskin kenarlı ve sivri köşeli olmamasına dikkat ederim gibi) beşli Likert tipi (1. Her zaman, 2. Çoğu zaman, 3. Bazen, 4. Nadiren, 5. Hiçbir zaman şeklinde) bir ölçektir. Her bir maddeye 1 ve 5 arasında puanlar verilmiştir. Olumsuz ifade içeren maddeler 6, 9, 23, 26, 30, 40'inci maddelerdir. Negatif ifade içeren maddelerin puanları tersine çevrilerek kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkiye geçerlilik-güvenirlik çalışması Çınar (2003) tarafından yapılmış ve Cronbach Alfa katsayısı 0.82 olarak bildirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 40, en yüksek puan 200'dür. En yüksek puan annelerin çocuğunu ev kazalarından korumaya

yönelik önlemleri en üst düzeyde aldığını gösterir (Çınar ve Görak 2003). Ölçeğin bu çalışmadaki Cronbach Alfa katsayısı 0.75 olarak bulunmuştur.

Çalışmada, araştırma kapsamına alınan çocukların % 63.0'ı 1 yaşın altında olduğu için, çocukların yaşları "ay" olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca annelerin ev kazalarını bilme durumları sorgu-

lanırken, en az bir ev kazasını sayabilen anne, "ev kazalarını biliyor" olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 10.0 for Windows istatistik programı kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede; sayı-yüzde dağılımları, pearson korelasyon testi, student t testi ve Mann Whitney U testi yapılmıştır.

Tablo 1. Annelerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Annelerin Sosyo-Demografik Özellikleri		Sayı	%
Annenin Yaş Grubu (26.0 ± 4.97)*	17-23 yaş	57	28.5
	24-30 yaş	108	54.0
	31-37 yaş	28	14.0
	38-44 yaş	7	3.5
Annenin Eğitim Durumu	Okur-yazar ve değil	11	5.5
	İlkokul mezunu	113	56.5
	Ortaokul mezunu	26	13.0
	Lise mezunu	40	20.0
	Yüksekokul mezunu	10	5.0
Annenin Çalışma Durumu	Çalışmıyor (Ev hanımı)	178	89.0
	Çalışıyor	22	11.0
Aile Tipi	Çekirdek aile	174	87.0
	Geniş aile	25	12.5
	Parçalanmış aile	1	0.5
Ailedeki Çocuk Sayısı	1 çocuk	104	52.0
	2 çocuk	72	36.0
	3 çocuk	18	9.0
	4 çocuk ve üzeri	6	3.0
Ailenin Ekonomik Durumu	Üst ekonomik düzey	9	4.5
	Orta ekonomik düzey	170	85.0
	Alt ekonomik düzey	21	10.5
Ailenin Sosyal Güvencesi	Yok	31	15.5
	SSK	114	57.0
	Emekli Sandığı	23	11.5
	Yeşil kart	19	9.5
	Bağ-kur	13	6.5
TOPLAM		200	100.0

*Aritmetik ortalama ± Standart sapma

Bulgular ve Tartışma

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan annelerin % 54.0’ ı 24-30 yaş arasında, %56.5’i ilkokul mezunu ve %89.0’i ev hanımıdır. Ailelerin %87.0’i çekirdek aile yapısına sahipken, % 52.0’inin tek çocuğu bulunmaktadır. Araştırmaya katılan annelerin % 85.0’inin ailesinin orta ekonomik düzeyde olduğu ve % 57.0’sinin sosyal güvencesinin SSK olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan annelerin çocuklarının % 63.0’i 2-12 aylık grupta yer almaktadır. Annelerin %15.5’i çocuklarının ev kazası geçirdiğini belirtmiştir (Tablo 2). Turan ve Ceylan (2005) tarafından yapılan çalışmada, çocukların % 19.3’ünün son bir ayda, % 16.5’inin son bir yıl içinde ev kazası geçirdiği bildirilmiştir. Coniglio ve ark. (2005)’ nın da yaptıkları çalışmada çocukların %17.2’sinin son 6 ay içinde bir kaza geçirdiğini saptamışlardır. Üç çalışmanın sonuçları da benzerlik göstermektedir.

Tablo 2. Çocukların Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı

Çocukların Özellikleri	Sayı	%	
Çocukların Yaşı (Ay olarak) (17.21 ± 17.46)*	2-12 ay	126	63.0
	13-24 ay	41	20.5
	25-36 ay	9	4.5
	37-48 ay	9	4.5
	49-60 ay	6	3.0
	61-72 ay	9	4.5
Çocukların Ev Kazası Geçirme Durumu	Hayır	169	84.5
	Evet	31	15.5
Ev Kazası Geçiren Çocukların Yaşı (Ay olarak) **	3-12 ay	16	51.7
	13-24 ay	12	38.7
	25-36 ay	1	3.2
	37-48 ay	1	3.2
	49-54 ay	1	3.2
Geçirilen Ev Kazasının Türü**	Düşme	15	48.3
	Sudan Yanma	11	35.5
	Kesikler	2	6.5
	Sobadan Yanma	2	6.5
	Parmağını Kapiya Sıkıştırma	1	3.2
Ev Kazası Geçiren Çocukların Cinsiyeti **	Erkek	19	61.2
	Kız	12	38.8
TOPLAM	200	100.0	

* Aritmetik ortalama± Standart sapma

**Ev kazası geçiren çocukların sayısı (n=31) üzerinden hesaplanmıştır.

Yapılan çalışmalarda ev kazası görülme sıklığının yaşın azalması ile orantılı olarak arttığı bildirilmektedir. Bu çalışmada da ev kazası geçiren çocukların büyük çoğunluğu (%51.7) 3-12 aylık dönemde iken ev kazası geçirmişlerdir. Çocukların yaşları küçüldükçe kaza görülme sıklığının arttığı Tablo 2'de görülmektedir. Altundağ ve Öztürk (2004), Balıbey (2001), Horwitz ve ark. (1988), Rodriguez ve Brown (1990), Aşirdizer ve ark (2005)'nin yaptıkları çalışmalarda da çocukların yaşları küçüldükçe ev kazası görülme sıklığının arttığı bildirilmiştir. Küçük yaş grubundaki çocukların evde daha çok zaman geçirmelerinin, çevreye karşı ilgilerinin fazla olmasının ve el becerilerinin yeterince gelişmemiş olmasının ev kazalarını arttırabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada çocukların geçirdikleri ev kazalarının %48.3'ünü düşmelerin oluşturduğu saptanmıştır. İkinci sırada ise yangınlar bulunmaktadır (Tablo 2). Del Ciampo ve ark (2001) tarafından yapılan çalışmada en sık geçirilen ev kazası %46.9 ile düşmeler olarak bildirilmiştir. Usubütün ve ark

(2005)'nin 0-5 yaş arası çocuklarla yaptıkları çalışmada da, çocukların en çok geçirdikleri ev kazaları düşmeler (%68.5) ve sıcak suyla yangınlardır (%15.7). Yangınlar özellikle de sıcak sıvılarla yangınlar bebeklik yaş grubunda en sık karşılaşılan kaza tipidir. Ulukol (2004)'un da belirttiği gibi bebeklerin hareketliliği ve beklenmedik zamanlarda eşyalara uzanma, ellerindeki eşyaları sallama, örtüleri çekme, dikkatsizlik gibi hareketler sıcak sıvılarla kolayca yanabilmelerine neden olmaktadır.

Tablo 2'de çalışmada ev kazası geçiren çocukların %61.2'si erkektir. Altundağ ve Öztürk'ün (2004) yapmış oldukları çalışmada da ev kazası geçirdikten sonra hastaneye getirilen çocukların % 60'ı erkektir. Anarat ve ark (1993), Kramer (1996), Balıbey (2001), Gallego ve ark (1995), Horwitz ve ark (1988), Aşirdizer ve ark (2005)'in yapmış oldukları çalışmalarda da, erkek çocukların kız çocuklarından daha fazla ev kazası geçirdiği saptanmıştır. Bu duruma, erkek çocuklarının genellikle kız çocuklarından daha hareketli olmasının neden olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3. Ev Kazaları İle İlgili Durumların Dağılımı

Ev Kazaları İle İlgili Durumlar		Sayı	%
Annelerin Ev Kazalarını Bilme Durumu	Biliyor	170	85.0
	Bilmiyor	30	15.0
Annelerin Bildiklerini Söyledikleri Ev Kazaları*	Sobadan Yanma	113	56.5
	Düşme	80	40.0
	Sudan Yanma	44	22.0
	Kesikler	40	20.0
	Elektrik Çarpması	34	17.0
	Yangın	20	10.0
	Yabancı Cisim Aspirasyonu	17	8.5
	Yüksekten Düşme	15	7.5
	İlaç+Çamaşır Suyu İçme	14	7.0
Tüpten Zehirlenme	11	5.5	
TOPLAM		200	100.0

* Ev kazalarını bilen annelerin sayısı (n=170) üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 3' de görüldüğü gibi araştırmaya katılan annelerin % 85.0'ı ev kazalarının neler olduğunu bildiklerini ifade etmişler ve bildikleri ev kazaları içinde en yüksek oranda (% 56.5) sobadan yanmayı söylemişlerdir. Ev kazalarının neler olduğunu bildiğini söyleyen annelerin bildikleri ev kazası sayısı ortalaması 2.50 ± 1.17 'dir. Çocukları ev kazası geçiren anneler, çocukları ev kazası geçirmeyen annelere göre daha fazla ev kazası bilmelerine rağmen, aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$). Sonuçta, annelerin yaşadıkları deneyimlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Çalışmada annelerin çocuklarını ev kazalarından korumaya yönelik uygulamalarını belirlemek amacıyla, "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan annelerin ölçekten aldıkları puan ortalaması 76.92 ± 12.45 'tir (Tablo 4). Altundağ ve Öztürk (2005) tarafından yapılmış bir çalışmada 1-3 yaş grubu çocuğu olan annelerin "0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yöne-

lik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği"nden aldıkları puan ortalaması 158.98 ± 14.48 'dir. Koştı (2005) tarafından yapılmış çalışmada da, aynı ölçekten 0-6 yaş grubu çocuğu olan anneler ortalama 162.13 ± 22.39 puan almışlardır. Bu çalışmada ölçekten alınan puan ortalaması, diğer iki çalışmadaki puan ortalamasına göre oldukça düşüktür. Kullanılan ölçekten alınabilecek en yüksek puan 200 olduğuna göre, bu araştırmaya katılan annelerin ölçekten aldıkları puanlar ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini almada "yetersiz" olduklarını göstermektedir. Bu nedenle annelere ev kazaları ve ev kazalarına yönelik alınması gereken güvenlik önlemleri konusunda eğitimler verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeğin maddelerinden annelerin en çok ve en az uyguladıkları güvenlik önlemleri değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda annelerin, en yüksek yüzdeyi (%96.0) "Zehirli maddeleri (fare zehri, deterjan, boya, çamaşır suyu, gaz, benzin vb.) çocuğumun, kolayca ulaşabileceği yerlerde bırakmam" sorusundan alırken, en düşük yüzdeyi

Tablo 4. Annelerin Tanıtıcı Özellikleri ile Annelerin "0-6 Yaş Gurubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği"nden Aldıkları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikler	n	Ort±ss	p	
Annenin Yaşı*	27 yaş ve altı	113	75.39±12.56	0.038**
	27 yaş üzeri	76	79.19±12.01	
Ailedeki Çocuk Sayısı	1 veya 2 çocuk	168	76.13±12.12	0.025***
	3 ve daha fazla çocuk	21	83.28±13.52	
Çocuğun Ev Kazası Geçirme Durumu	Evet	27	83.33±10.83	0.002***
	Hayır	162	75.85±12.41	
Çocuk Yaşı (Ay)	17 ay ve altı	125	75.09±12.27	0.004**
	17 ay üzeri	64	80.50±12.10	
TOPLAM****	189	76.92±12.45 (Ortanca:75.0 Min: 44.0 Maks:106.0)		

* Pearson korelasyon testi; $r=0.192$ $p=0.008$

** Student t testi p değeri

*** Mann Whitney U testi p değeri

****Ölçek puanı tam olan anneler ($n=189$) üzerinden hesaplanmıştır.

(%29.0) “Çocuğumun emzik veya nazar boncuğunu çengelli iğne ile üzerindeki giysilere takarım” sorusundan aldıkları görülmüştür. En yüksek yüzdeye sahip güvenlik önleminde, televizyon, radyo ve gazetelerde yer alan haberlerin ve eğitimlerin etkili olduğu düşünülürken, en düşük yüzdeye sahip güvenlik önleminde ise inançların etkili olduğu söylenebilir. Annelerin özellikle bilgi ve davranışları konusunda eksik oldukları konulara, eğitimler sırasında ağırlık verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Annelerin tanıtıcı özellikleri ile “0-6 Yaş Grubu Çocuğu Olan Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği”nden aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında; annenin yaşının 27 yaş üzerinde olması ve ailedeki çocuk sayısının 3 ve daha fazla olması durumunda annelerin ölçekten daha yüksek puan aldıkları ve sonuçların da istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (Tablo 4). Bu çalışma bulgusunda 27 yaş üzerinde olan ve 3 ve daha fazla sayıda çocuğa sahip olan annelerin kullanılan ölçekten aldıkları puan ortalamalarının yüksek olmasının nedeni; annelerin ilerleyen yaşla birlikte artan çocuk sayısı ile ilişkili deneyimlerinin artmasıyla açıklanabilir. Hajar-Medina ve ark (1995) tarafından yapılmış çalışmada 24 yaş altı annelerin çocuklarında yaralanma riski, yaşı 24’ten büyük annelere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunurken; Koştü (2005) tarafından yapılan çalışmada ise, annelerin yaşı ve çocuk sayısı arttıkça, ölçekten aldıkları puan ortalamasının düştüğü saptanmıştır.

Tablo 4’te görüldüğü gibi, çocuğu ev kazası geçirmiş olan annelerin ölçekten daha yüksek puan aldıkları ve sonucun da istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Turan ve Ceylan (2005) yaptıkları çalışmada çocukları son bir yılda kaza geçirmeyen annelerin ölçekten daha yüksek puan aldığını ve sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu saptamışlardır ($p < 0.05$). Bu iki çalışma arasındaki farklılığın çalışma gruplarından

kaynaklanabileceği düşünülürken; çalışmaların sonuçları arasındaki farklılıkları değişik şekilde yorumlamanın mümkün olduğu da düşünülmektedir. Ölçekten yüksek puan alan annelerin kazalara yönelik olarak daha fazla önlem aldıkları ve bunun sonucunda kazaları önleyebildikleri söylenebileceği gibi, çocukları kaza geçiren annelerin bu kazalar sonucundaki deneyimleri nedeniyle ölçekten daha yüksek puan aldıklarını da söylemek mümkündür.

Araştırmada, çocuğu 17 aydan büyük olan annelerin ölçekten daha yüksek puan aldıkları ve sonucun istatistiksel olarak ta anlamlı olduğu saptanmıştır (Tablo 4). Bu bulgudaki, 17 aydan büyük çocuğu olan annelerin araştırmada kullanılan ölçekten aldıkları puan ortalamalarının yüksek olmasında, çocukların büyümesiyle annelerin ev kazaları ve alınacak önlemler konusunda yazılı ve görsel basından daha çok şey öğrenmeleri, ayrıca çocukların 1-1,5 yaşından sonra hareketlenmeye başlamasıyla birlikte annelerin konuya daha fazla ilgi göstermelerinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Thein, Lee ve Bun (2005) tarafından yapılmış çalışmada da ev kazalarını önlemede, medyanın önemli rolü olduğunu saptanmıştır.

Annelerin diğer tanıtıcı özellikleri ile “0-6 Yaş Çocuklarda Annelerin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği”nden aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar saptanmamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Annelerin ölçekten aldıkları puan ortalaması 76.92 ± 12.45 ’dir. Yapılan analizlerde; annenin yaşının 27’den büyük, ailedeki çocuk sayısının 3 ve üzerinde, çocuğun 17 aydan büyük olması ve çocuğun ev kazası geçirmiş olması durumunda annelerin ölçek puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar; araştırmaya katılan annelerin ev kazalarını önlemeye yönelik alınacak güvenlik önlemleri konusunda oldukça yetersiz olduklarını göstermektedir. Bu nedenle

özellikle başta annelere olmak üzere tüm ebeveynlere karşılaşılan her fırsat değerlendirilerek eğitim verilmesinin yanlış yapılan uygulamaların düzeltilmesinde ve güvenli ev ortamının oluşturulmasında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu eğitimler sırasında ailelere çocuk gelişim özellikleri, çocukların gelişim düzeylerine göre güvenli davranışlar ve kazalardan korunma için uygun yöntemler anlatılmalıdır. Ayrıca eğitimlerin yaygınlaştırılmasında medya ile işbirliği içinde olunması yararlı olacaktır.

Kaynaklar

- Altundağ S, Öztürk MC (2005). Annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemleri alma konusundaki tutumların saptanması, III. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi Bildiri Özetleri, 22-24 Eylül 2005, İzmir, s: 270.
- Altundağ S., Öztürk MC (2004). Ev kazaları nedeniyle hastaneye gelen 3-6 yaş grubu çocuklardaki kaza türleri ve bunu etkileyen etmenler, Çocuk Formu, 60-64.
- Anarat A, Altıntaş G, Galı AE, Evliyaoğlu N, Koçak R (1993) Çukurova Bölgesindeki çocukluk çağı kazaları: Epidemiyolojik yaklaşım, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 1: 59-65.
- Aşırdizer M, Yavuz MS, Albek E, Cantürk G (2005). Infant end adolescent deaths in İstanbul due to home accidents, The Turkish Journal of Pediatrics, 47; 141-9.
- Balıbey M (2001) Kırsal, Yarı Kentsel ve Kentsel Yerleşim Yerlerinde Çocukluk Çağı Ev Kazaları ve Kazalara Yol Açan Etmenler, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Bertan M, Güler Ç (1995) Halk Sağlığı Temel Bilgiler, Güneş Kitabevi Ltd. Şti., Ankara.
- Coniglio MA, Bonaccorso A, Scillieri R, Giammanco G, Pignato S (2005). Domestic injuries in childhood. Results of a survey carried out in a Scilian area, Ann Ig., 17(3):261-7.
- Çınar N., Görak G (2003). "0-6 Yaş Çocuklarda Annenin Ev Kazalarına Yönelik Güvenlik Önlemlerini Tanılama Ölçeği"nin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması, Çocuk Formu, 6 (1): 22-7.
- Del Ciampo LA, Ricco RG, De Almeida CA, Mucillo G (2001). Incidence of childhood accidents determined in a study based on home surveys, Ann Trop Paediatr, 21(3): 239-43.

- Dirican R, Bilgel N (1993). Kazalar ve Önemi, Halk Sağlığı (Toplum Hekimliği), II.Baskı, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
- Gallegher SS, Hunter P, Guyer B (1995). A home injury prevention program for children, Pediatric Clinics of North America, 32(1):95-112.
- Hijar-Medina MC, Tapia-Yanes R, Lopez-Lopez MV, Lozano-Ascencio R (1995). Mother's work and severity of accidental injuries in children, Salud Publica Mex., 37(3): 197-204.
- Horwitz SM, Morgenstern H, Dipietro L, Morrison CL (1988). Determinants of pediatric injuries, Am J Dis Child, 142(6):605-11.
- Koştı M (2005). 0-6 Yaş grubunda çocuğu olan annelerin ev kazalarından çocuklarını korumaya yönelik aldıkları güvenlik önlemlerinin belirlenmesi, III. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi Bildiri Özetleri, 22-24 Eylül 2005, İzmir, s: 282.
- Kramer MS (1996). Does home visiting prevent childhood injury? A systematic review of randomised controlled trials, BMJ Jan 6;312 (7022): 29-33.
- Özcebe H (2005). Çocuk ve kazalar, III. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi, 22-24 Eylül 2005, İzmir, s:154-9.
- Rodriguez JG, Brown ST (1990). Childhood injuries in the united states: A priority issue, Am J Dis Child, Jun;144(6): 625-6.
- Thein MM, Lee BW, Bun PY (2005). Knowledge, attitude and practices of childhood injuries and their prevention by primary caregivers in Singapore, Singapore Med J, 46(3): 122-6.
- Turan T, Ceylan SS (2005). 0-6 Yaş grubu çocukları olan annelerin ev kazalarına yönelik aldıkları güvenlik önlemlerinin ev kazaları sıklığı üzerine etkisi, 3. Uluslar arası-10. Ulusal Hemşirelik Kongresi, 7-10 Eylül 2005, İzmir.
- Ulukol B (2004). Ev Kazaları, Çocuk Acil Tıp Kitabı (Ed: Karaböcöoğlu M., Uzel N., Yılmaz L.) , Çocuk Acil Tıp ve Yoğun Bakım Derneği, İstanbul, s: 283-394.
- Ulukol B., Şimşek F., Usubütün S., Gülnar S (2005). 0-6 Yaş grubu çocukların ev kazalarından korunmasında anne eğitiminin etkinliği, III. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi Bildiri Özetleri, 22-14 Eylül 2005, İzmir, s:255.
- Usubütün S, Karaoğlu L, Korkmaz Y, Güneş G (2005). Malatya il merkezinde yaşayan 0-5 yaş arası çocuklarda ev kazası sıklığı ve etkileyen faktörler, 9. Ulusal Halk Sağlığı Günleri, Bildiri Özet Kitabı, 28 Eylül-01 Ekim 2005, Ankara, s:65.